

Raadsvoorstel

Registratienummer **15514028**

Raadsvergadering **12 december 2023**

Onderwerp **Realisatie Lage Diezebrug**

We willen met de Bossche Stadsdelta een nieuw dynamisch stedelijk gebied in de brede binnenstad creëren met ruimte voor ontmoeting, cultuur, religie, sport, werk en duurzame innovatie, met een gevarieerd woningaanbod dat daarbij past. Daartoe realiseren we ten behoeve van alle verkeersstromen in aansluiting op de inrichting van de binnenstadring (30km-weg) een nieuwe verlaagde brug tussen noord- en zuidoever van de Dieze, die voor voetgangers en fietsers meer ruimte biedt en voor iedereen beter toegankelijk is.

Voorgesteld besluit

1. Het project Lage Diezebrug over te brengen van de planstudiefase naar de uitvoeringsfase van het Structuurfonds;
2. Het beschikbaar te stellen van een investeringskrediet van € 16.400.000 voor de realisatie van de Lage Diezebrug, te dekken uit het Structuurfonds € 12.650.000 en uit de Novex subsidie € 3.750.000.

Aanleiding

We willen de stap naar de realisatiefase van het Structuurfonds zetten om de nieuwe verlaagde Diezebrug tijdig te kunnen realiseren

In het Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta (zie afbeelding hieronder) is vanuit een integrale afweging gekozen om de huidige Hoge Diezebrug te vervangen door een nieuwe verlaagde Diezebrug op een nieuwe locatie. Na de vaststelling van het Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta, d.d. 8 december 2020, reg.nr. [6159822](#) heeft uw raad op 1 februari 2022 reg.nr. [11783689](#) besloten de planstudiefase voor de bouw van een nieuwe brug voortvarend te starten. De nieuwe Diezebrug wordt beschouwd als een aanjager voor de verdere gebiedsontwikkeling.

Omwille van het kunnen doorpakken met de realisatie van de Lage Diezebrug dient besluitvorming door uw raad plaats te vinden. Het is van groot belang dat besluitvorming hierover nog in 2023 plaatsvindt, voordat de Omgevingswet in werking treedt, zodat er nog gebruik gemaakt kan worden van de mogelijkheden van de huidige regelgeving.

Het gaat om drie met elkaar samenhangende besluiten, te weten over (1) de financiering van de brug, (2) het vaststellen van het bestemmingsplan en (3) de mogelijkheid om -indien nodig- de gronden voor de noordelijke aansluiting van de brug te kunnen onteigenen. Hiervoor worden drie raadsvoorstellen, die in samenhang met elkaar zijn opgesteld, gelijktijdig aan uw raad aangeboden:

1. Raadsvoorstel Realisatie Lage Diezebrug (reg.nr. 15514028)
2. Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Lage Diezebrug (reg.nr. 14437601)
3. Raadsvoorstel Verzoekbesluit onteigeningsplan Noordelijke aansluiting Lage Diezebrug (reg.nr. 15488390)

Daarbij is het nodig dat besluitvorming over deze raadsvoorstellen in bovengenoemde volgorde plaatsvindt, omdat het eerdere besluit steeds voorwaarde is om te kunnen besluiten over het volgende raadsvoorstel. De Lage Diezebrug kan pas worden gerealiseerd als hiervoor het benodigde investeringskrediet beschikbaar wordt gesteld. Voor de vaststelling van het bestemmingsplan is het nodig dat het plan economisch uitvoerbaar is. Voor het vaststellen van een verzoekbesluit onteigening is het nodig dat het bestemmingsplan is vastgesteld.

Fig. 1: Bossche stadsdelta met impressie ligging Lage Diezebrug

De voorbereiding is vormgegeven indachtig de planstudiefase van het Structuurfonds. Tijdens de verkenning is reeds eerder een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid en inpassing van de nieuwe Lage Diezebrug. In de planstudiefase is het ontwerp verder uitgewerkt, met name door technische uitwerking en afstemming met het waterschap. Waarmee de uitgangspunten meer zekerheid zijn gaan kennen en risico's verder ingeperkt. In de bijlagen zijn de Berekening dek en pijlers en het Geotechnisch advies opgenomen, alsmede de situering. Deze worden bij de nadere uitwerking van het ontwerp verder aangescherpt. De kostenraming is aan de actuele kostenniveaus getoetst (geactualiseerd). De samenvattende kostenraming is als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd.

Het huidige voorontwerp van de Lage Diezebrug wordt in de uitvoeringsfase verder uitgewerkt tot een referentieontwerp dat, na zorgvuldige verdere afstemming met de Monumenten- en welstandscommissie en het waterschap, wordt aanbesteed ter realisatie. Hierbij gaan we uit van een aanbesteding in een UAV-gc contract, een door ons inmiddels veelvuldig gebruikte contractvorm welke de verantwoordelijkheid voor de technische en procesdetails grotendeels bij de aannemer legt op basis van functionele en technische eisen. De gemeente kan als opdrachtgever daarmee sturen op het voldoen aan de ontwerppuntgangpunten en het doorlopen van een zorgvuldig proces. De realisatie zelf kan starten zodra het bestemmingsplan onherroepelijk wordt, de benodigde gronden minnelijk verworven danwel onteigend zijn en de aanbesteding heeft plaatsgehad.

De uitgangspunten voor de beeldkwaliteit en technische verdere detaillering zijn vastgelegd in de ontwerppuntgangpunten in de bijlage. Deze ontwerppuntgangpunten zijn, vanuit zorgvuldige procesgang voor het vervolg, afgestemd met de Monumenten- en welstandscommissie. De Monumenten- en welstandscommissie heeft in het vergunningverleningsproces in het kader van de Omgevingswet een adviserende rol naar het college. Uitgangspunt blijft een duurzame 30 km/u brug conform het raadsbesluit van 8 december 2020, waarin het amendement 'Duurzaam en circulair bouwen bij de Bossche Stadsdelta' is geïntegreerd. Het is nodig om de stap van de planstudiefase naar de uitvoeringsfase van het structuurfonds te gaan zetten om de verdere uitwerking en realisatie van de Diezebrug voortvarend op te kunnen pakken teneinde de voortgang in dit project te behouden. Mede indachtig de spoedige inwerkingtreding van de Omgevingswet. Van groot belang is tevens de huidige staat van onderhoud van de Hoge Diezebrug, welke het noodzakelijk maakt om op korte termijn een nieuwe brug te realiseren om grote en met steeds grotere regelmaat terugkerende levensduurverlengende onderhoudsuitgaven aan de Hoge Diezebrug te kunnen voorkomen.

In de planstudiefase heeft medio 2022 een vervolgmonitoring plaatsgevonden aan de Hoge Diezebrug. Ten opzichte van de inspectie in 2020 blijkt een lokale en lichte toename van de corrosie van het staal. Het beton op de tussensteunpunten verkeert in een vergelijkbare slechte staat als tijdens de vorige inspectie van 2020. Bij gelijkblijvende omstandigheden zal, naar het oordeel van het gespecialiseerde onderzoeksbureau Nebest B.V., de schadeomvang blijven toenemen totdat het zich uiteindelijk openbaart in afbrokkelende betondelen. Het onderzoeksbureau adviseert om het groot onderhoud niet uit te blijven stellen. Kortgezegd betekent dit dat we om de hoge onderhoudskosten aan de Hoge Diezebrug te vermijden, moeten doorpakken op de realisatie van de Lage Diezebrug.

Beoogd doel

We willen met de Bossche Stadsdelta een nieuw dynamisch stedelijk gebied in de brede binnenstad creëren met ruimte voor ontmoeting, cultuur, sport, werk en duurzame innovatie, met een gevarieerd woningaanbod dat daarbij past. Daartoe realiseren we ten behoeve van alle verkeersstromen in aansluiting op de inrichting van de binnenstadring (30 km/u-weg) een nieuwe verlaagde brug tussen noord- en zuidoever van de Dieze, die voor voetgangers en fietsers meer ruimte biedt en voor iedereen beter toegankelijk is.

De nieuwe brug wordt vormgegeven als 'rode loper' tussen noord- en zuidoever van de Dieze die in de toekomst als onderdeel van de brede binnenstad even stedelijk en levendig zullen zijn. Aan beide zijden van de brug wordt in het Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta ingezet op publiekgerichte, dynamische functies met ruimte voor ontmoeting, cultuur, sport, werk en duurzame innovatie, met een gevarieerd woningaanbod dat daarbij past. Door de nieuwe brug te verleggen en te verlagen biedt dit kansen om in de gebiedsontwikkeling Bossche Stadsdelta:

- het watersysteem klimaatrobuuster te maken;
- de cultuurhistorische structuur rondom de Citadel te herstellen en te versterken;
- de beide bruggenhoofden met publiekgerichte dynamische concepten te laden;
- een levendig waterfront te realiseren, dat naadloos aansluit op het netwerk van wandel- en fietsroutes in wording tussen binnenstad, Zuid-Willemspark en Spoorzone;
- de barrière weg te nemen die nu het zicht tussen de diverse oevers blokkeert.

De dimensionering van de nieuwe brug sluit aan op de Binnenstadring (30 km/u-weg) met meer ruimte voor voetgangers en fietsers, waardoor het als een rode loper meer toegankelijk is voor voetgangers en fietsers om de oversteek te maken. Dit sluit aan op de Actualisatie Stedelijke Bereikbaarheidsstrategie en -agenda van mei 2019, waarin het accent binnen de centrumzone van 2,5 km onder meer is gelegd op lopen en fietsen. De brug vormt voor fietsers een belangrijke noord-zuid verbinding en maakt onderdeel uit van de snelfietsroute naar het NS-station. De nieuwe brug kent fiets- en voetgangerspaden aan beide zijden van de rijstrook voor tweerichtingsverkeer. Door deze wijze van vormgeving kunnen de stedenbouwkundige ontwikkelingen aan beide zijden van de Dieze een wisselwerking met elkaar aangaan. Daarmee is de nieuwe Diezebrug een aanjager voor de verdere

gebiedsontwikkeling. Met de vormgeving en dimensionering van de nieuwe brug worden ook de overige verkeersstromen (waaronder het openbaar vervoer) op een juiste wijze bediend.

De Diezebrug heeft op dit moment (als onderdeel binnenstadsring) een functie voor autoverkeer, bussen en hulpdiensten, naast de functie voor langzaam verkeer (snelfietsroute en voetgangers). Er loopt u een verkeersstudie naar het beperken van doorgaand verkeer op de binnenstadsring. Ook al zouden we een harde knip aanbrengen op de binnenstadsring blijft de brug altijd een functie houden voor bussen en hulpdiensten. Waar op dit moment het aantal bussen dat gebruik maakt van de Diezebrug nog beperkt is, zal dit gaan toenemen vanuit het perspectief dat we de bussen in de historische binnenstad willen weren (ook een ambitie vanuit de mobiliteitsaanpak Brede Binnenstad (autoluwere binnenstad). In alle plannen voor de Bossche Stadsdelta is uitgegaan van een ontsluiting via de Diezebrug, waarbij we juist de route naar het zuiden toe willen ontlasten en ook de route via de Veemarktweg niet te zwaar willen belasten. Kiezen voor geen Diezebrug betekent dat de BSD-Zuid + 't Zand-Noord alleen maar kan worden ontsloten via Veemarktweg of voorlangs het station. Ook vanuit dit perspectief blijft de Diezebrug derhalve in de toekomst relevant.

Relevante besluitgeschiedenis

- Vaststellen Ruimtelijke Structuurvisie 's-Hertogenbosch, d.d. 28 januari 2014, reg.nr. [3624853](#)
- Vaststellen inspiratiedocument Zuid-Willemspark, d.d. 11 juli 2017, reg.nr. [6913929](#)
- Ontwikkelrichtingen en aanpak Spoorzone 's-Hertogenbosch, d.d. 6 maart 2018, reg.nr. [7475064](#)
- Actualisatie Stedelijke Bereikbaarheidsstrategie en -agenda, d.d. mei 2019, reg. nr. [8801293](#)
- Vaststelling Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta, d.d. 8 december 2020, reg.nr. [6159822](#)
- Voorjaarsnota 2022, d.d. 16 juni 2021, reg.nr. [11009420](#)
- Opnemen Bossche Stadsdelta in verkenningsfase structuurfonds, d.d. 9 november 2021, reg. nr. [11281199](#)
- Raadsinformatiebrief Update Bereikbaarheid Spoorzone, d.d. 9 november 2021, reg. nr. [11307144](#)
- Planstudiefase project Lage Diezebrug, 1 februari 2022, reg.nr. [11783689](#)
- Raadsinformatiebrief Ontwerpbestemmingsplan Lage Diezebrug, 4 oktober 2022, reg.nr. [14124120](#)
- Afronden haalbaarheidsfase Bossche Stadsdelta; de stap naar duurzame verstedelijking, 9 mei 2023, reg.nr. [14866799](#)

Argumenten

1.1 In het Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta is vanuit een integrale afweging gekozen om de huidige Hoge Diezebrug te vervangen door een nieuwe verlaagde Diezebrug op een nieuwe locatie.

De nieuwe locatie is reeds in het vastgestelde Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta bepaald. In de planstudiefase is deze meer precies vastgelegd, mede door het ravelijn beter in beeld te hebben. De situering van de brug is bijgevoegd in de bijlage bij dit voorstel. Aan de zuidzijde komt de brug aan op het bouwblok rondom de IJzergieterij en aan de noordzijde landt de brug aan voor de bebouwing aan het Werfpad. Op de ruimtelijke structuurkaart van het Gebiedsperspectief is de situering weergegeven. Ook is in het Gebiedsperspectief uitgegaan van een verlaagde brug in het horizontale alignement aansluitend op het bestaande maaiveld. De verkenning is van deze uitgangspunten uitgegaan.

1.2 De betonnen Lage Diezebrug is inpasbaar

Op basis van uitgangspunten voor stedenbouw, verkeer en beeldkwaliteit en uitgangspunten van het waterschap is reeds in de verkenningsfase aan de hand van varianten gestudeerd op de hoofdafmetingen, het alignement, de hoofdconstructie, de steunpunten, het materiaalgebruik, het meubilair en de aanlandingen van de nieuwe brug. De resultaten van de verkenning zijn vastgelegd in het rapport 'De nieuwe Diezebrug', die als basis is gebruikt voor de haalbaarheidsfase. In de haalbaarheidsfase is het ontwerp vervolgens verder uitgewerkt en op kosten geactualiseerd.

1.3 De besluitvorming binnen huidig wettelijk kader

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Dan veranderen het wettelijke kader en daarmee de ruimtelijke processen. Dit kan leiden tot onbekende onzekerheden voor een reeds lopend traject als de Lage Diezebrug. Daarnaast heeft de eigenaar van de voor de Diezebrug benodigde gronden aan de noordzijde van de Dieze afwijzend gereageerd op onze voorstellen tot minnelijke verwerving. Dit maakt dat, bij blijvende vasthoudendheid hierin bij de huidige eigenaar, een onteigening noodzakelijk gaat zijn. De onteigeningswet gaat per 1 januari aanstaande grotendeels op in de Omgevingswet, waarmee ook de onteigeningsprocedure drastisch wijzigt. Hoewel de Omgevingswet beoogt om tot een snellere procedure te komen, is de algemene verwachting dat de onteigeningsprocedure ten minste een jaar langer zal duren dan een onteigening onder de huidige figuur. In verband met het ingaan van de Omgevingswet per januari 2024 is het noodzakelijk om het project van besluitvorming te voorzien in 2023, teneinde gebruik te kunnen maken van de huidige wettelijke mogelijkheden en procedures. Ten behoeve van de (toets op de) financiële haalbaarheid van het bestemmingsplan is het noodzakelijk te beschikken over uitvoeringskrediet. In geval van latere besluitvorming zullen de voorbereidingen moeten worden aangepast aan de Omgevingswet. Dat kost veel tijd, geld, vertraagt en creëert tevens nieuwe onzekerheden welke nader beschouwd moeten worden in geval dit aan de orde komt. Derhalve ligt het in de rede om in 2023 (vóór ingaan van de Omgevingswet) te besluiten het project over te brengen van de planstudiefase naar de uitvoeringsfase van het Structuurfonds.

Fig.2: Impressie Lage Diezebrug

2.1 Na het afronden van de planstudiefase, is nu een raadsbesluit nodig voor de overgang naar de uitvoeringsfase

Met het raadsbesluit van 9 november 2021, reg. nr. [11307144](#), is de gebiedsontwikkeling Bossche Stadsdelta opgenomen in de verkenningsfase van het ongedekte deel van het Structuurfonds. Om te kunnen overgaan tot realisatie is het noodzakelijk te kunnen beschikken over voldoende uitvoeringskrediet.

Voor het overgaan naar de uitvoeringsfase dient via een raadsbesluit om toestemming te worden gevraagd om het plan in uitvoering te nemen. Het voorstel tot dit raadsbesluit ligt hierbij voor. In de uitvoeringsfase vindt de nadere detailuitwerking van het ontwerp plaats, de aanbesteding en de uiteindelijke realisatie.

Kanttekeningen en risico's

Kanttekeningen:

1. Kanttekening: vertraging project Lage Diezebrug

De huidige staat van onderhoud van de Hoge Diezebrug maakt het noodzakelijk om op korte termijn een nieuwe brug te realiseren om grote levensduurverlengende onderhoudsuitgaven aan de Hoge Diezebrug te voorkomen. Bij vertraging kan dit risico gaan optreden, met een voortvarend proces kan opreden van dit risico worden voorkomen.

2. **Kanttekening: de Bascule nader uit te werken**

In het Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta is de wens uitgesproken om de basculekelder (de Bascule) als onderdeel van de historische structuur rond de Citadel te behouden en een functie toe te kennen in het vernieuwende karakter van de Bossche Stadsdelta. In de uitwerking van de gebiedsontwikkeling zal meegenomen worden of en hoe dit mogelijk is. Het slopen van de Bascule maakt geen deel uit van deze investeringskredietaanvraag.

3. **Kanttekening: tijdelijke vormgeving van de aansluitingen en aandacht voor bomen**

De aansluitingen op het omliggende wegennet (het Brugplein en kruising met Citadellaan) worden als tijdelijke aansluiting uitgevoerd. Het definitief vormgegeven van de aansluitingen gebeurt bij de verdere gebiedsontwikkeling van de Bossche Stadsdelta. De kosten van het definitief vormgeven van de aansluitingen worden opgenomen in de toekomstige grondexploitatie van de gebiedsontwikkeling Bossche Stadsdelta. De tijdelijke aansluitingen worden zo snel mogelijk teruggeleid naar het oude tracé om de verkeerskundige investeringen voor dit moment te beperken. Bij de aanleg wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de bestaande bomen.

Risico's:

1. **Risico: de onvoorspelbaarheid van de huidige GWW-markt kan zorgen voor extra prijsstijging**

De raming is opgesteld op het huidige kostenniveau aan de hand van het huidige ontwerp. Het huidige voorontwerp wordt in de volgende fase verder uitgewerkt ten behoeve van de aanbesteding, binnen de ontwerputgangspunten. De geactualiseerde kostenraming is opgesteld op basis van de huidige inzichten, detaillering en marktomstandigheden. De GWW-markt alsmede de milieuhygiënische en geotechnische bodemkwaliteit kent echter een onvoorspelbaarheid, zoals gebruikelijk in civieltechnische projecten in den natte.

2. **Risico: het doorlopen van procedures kan vertraging oplopen**

De situering van de nieuwe brug past niet binnen het geldende bestemmingsplan. Aan de ruimtelijke procedure zijn de reguliere procedurerisico's verbonden. De behandeling van een beroep door de Raad van State neemt momenteel forse tijd in beslag. Dit is een belangrijke reden om met het oog op de staat van onderhoud van de huidige Hoge Diezebrug de ruimtelijke procedure zo spoedig mogelijk af te gaan ronden. Hiertoe wordt uw raad een raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Lage Diezebrug (reg.nr. 14437601) ter besluitvorming voorgelegd in dezelfde raadsvergadering, opvolgend aan dit raadsvoorstel. Dit risico ziet ook toe op het risico op vertraging bij het doorlopen van vergunningaanvragen benodigd voor het werk.

3. **Risico: de benodigde grond kan niet worden aangekocht**

Ten behoeve van de aanlanding van de nieuwe brug aan de noordzijde van de Dieze en de benodigde aansluiting op het bestaande wegennet is een aankoop van een deel van het perceel van het gebouw liggend aan de Dieze en grenzend aan het Werfpad noodzakelijk. Indien de aankoop van de benodigde gronden niet door kan gaan, kan de nieuwe brug niet tijdig gerealiseerd worden. De verwerving van deze gronden kan worden gestut met een verzoekbesluit tot administratieve onteigening. Hiertoe wordt uw raad een raadsvoorstel Verzoekbesluit onteigeningsplan Noordelijke aansluiting Lage Diezebrug (reg.nr. 15488390) voorgelegd in dezelfde raadsvergadering, opvolgend aan dit raadsvoorstel en het raadsvoorstel bestemmingsplan Vaststelling bestemmingsplan Lage Diezebrug. Het nieuwe ontwerp van de brug dient uiteraard te passen binnen de contouren van de te onteigenen perceelsgedeelten.

4. **Risico: de uitvoering van grote infrastructurele werken brengt hinder met zich mee**

Ieder infrastructureel werk brengt hinder met zich mee. Om hinder zoveel mogelijk te beperken worden hiertoe maatregelen getroffen. Eén van de maatregelen is het om de nieuwe brug eerst aan te leggen en vervolgens pas de Hoge Diezebrug te slopen. Ook wordt de toeleidende infrastructuur zoveel mogelijk aangelegd buiten het huidige wegprofiel van de Hoge Diezebrug en vindt aansluiting zo veel mogelijk plaats op een verkeersluw moment. Dit wordt in een faseringsplan uitgewerkt. Op deze wijze wordt verkeersoverlast tot een minimum beperkt. Ten aanzien van trillingshinder wordt ingezet op trillingsarme bouwmethoden.

5. Risico: Aanscherping van regelgeving kan voor aanpassing in de uitvoering leiden

Het risico kan niet uitgesloten worden dat regelgeving of uitvoeringsvoorschriften daaromtrent aangepast worden, bijvoorbeeld ten aanzien van de wijze van stikstofberekening. De problematiek rondom stikstof is dynamisch, waarbij met enige regelmaat nieuwe berekeningsmethoden ontstaan. Dit kan ertoe leiden dat hernieuwde berekeningen om aanvullende maatregelen vragen. Deze zullen dan genomen moeten worden.

Een maatregel om risico's te beheersen is door de stapsgewijze benadering, zoals beschreven in het proces van het Structuurfonds en het Bossch' Model, te hanteren. In de uitvoeringsfase wordt dit model gehanteerd om projectmatig te werken en daarmee de risico's zoveel mogelijk te beheersen. Daarnaast wordt een actueel risicodossier opgesteld, welke ertoe leidt dat we beheersmaatregelen in beeld hebben en onderdeel maken van de aanpak. Het risicodossier wordt in de uitvoeringsfase actief bijgehouden, tevens zal een risicodossier van de aannemer worden verlangd teneinde risico's te kunnen beheersen.

Financiën

De Lage Diezebrug dient gezien de staat van onderhoud van de bestaande Diezebrug op korte termijn gerealiseerd te worden ter vermijding van groot-onderhoudskosten. Ten behoeve van het project gebiedsontwikkeling Bossche Stadsdelta, waarvan de nieuwe Diezebrug onderdeel is, is voor de realisatie van de Lage Diezebrug reeds een bedrag van € 8.250.000 opgenomen in het Structuurfonds.

Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Oorspronkelijke raming Lage Diezebrug (dd. 18-10-2021, prijspeil 2020)	10.000.000
Vorbereidingskrediet verkenningsfase Investeringsplan (*)	250.000 -
Vorbereidingskrediet planstudiefase Structuurfonds	250.000 -
Correctie rijkssubsidie Novex (Voorjaarsnota 2024)	3.750.000 -
Indexering Structuurfonds (Voorjaarsnota 2024)	<u>2.500.000 +</u>
Reeds beschikbaar in Structuurfonds (incl. Vorbereidingskrediet planstudiefase)	8.250.000

(*) In de verkenningsfase is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en benut ter hoogte van 250.000. Deze is ten laste gekomen van het investeringspost "Kunstwerken", zoals opgenomen in het investeringsplan van de begroting 2020.

Voor de nieuwe Diezebrug is een rijkssubsidie NOVEX ter hoogte van € 3.750.000 toegezegd. Dit heeft in de voorjaarsnota 2024 geleid tot een correctie op de dekking Structuurfonds ten bate van de woningbouwopgave Bossche Stadsdelta. Deze wordt in de grondexploitatie Bossche Stadsdelta opgenomen.

In 2019 is de Lage Diezebrug oorspronkelijk geraamd op € 10 miljoen. In de voorjaarsnota heeft een indexering structuurfonds plaatsgevonden van 2,5 miljoen en een correctie als gevolg van de toegezegde rijkssubsidie van € 3,75 miljoen. Dit leidt, samen met het reeds bestede voorbereidingskrediet, tot een huidig beschikbaar bedrag in het Structuurfonds van € 8,25 miljoen. Samen met de Novex subsidie is er op dit moment € 12 miljoen gereserveerd voor de Diezebrug.

In de planstudiefase is het ontwerp verder uitgewerkt, met name door technische uitwerking en afstemming met het waterschap. De kosten voor het brugontwerp zijn geraamd en geactualiseerd aan de huidige prijsniveaus. Zie hiertoe de samenvattende kostenraming in de bijlage bij dit raadsvoorstel. Deze kostenraming bepaalt de investeringskredietvraag voor het Structuurfonds.

De huidige kostenraming komt op een hoger bedrag uit dan in de voorgaande fase geraamd. Dit kan als volgt wordt verklaard: In de uitwerking van het ontwerp zijn de hoeveelheid benodigde palen en het dek oppervlak meer nauwkeurig bepaald en hierdoor zijn de daarmee samenhangende hoeveelheid beton, bekisting, wapeningsstaal en staartkosten noodzakelijkerwijs verhoogd. Tevens is na afstemming met het Waterschap gebleken dat aanvullende remmingwerken en ecologische maatregelen (o.a. damwanden ten behoeve van een plas-drasgebied ten behoeve van het behouden van de ecologische verbindingzone) noodzakelijk zijn. Naast de verhoogde investeringskosten als gevolg hiervan, heeft dit ook geleid tot het noodzakelijkerwijs uitvoeren van aanvullende ontwerpwerkzaamheden hiervoor, welke eveneens zijn opgenomen in de investeringskosten. Uit de uitgevoerde stikstofberekeningen is een noodzaak tot inzet van elektrisch materieel naar boven gekomen, welke eveneens tot een kostentoeename leidt. Daarnaast zijn tevens de prijsniveaus geactualiseerd, waarmee de (extreme) inflatie van de afgelopen jaren hiermee nu ingecalculeerd is.

Het huidig geraamde bedrag betreft prijspeil d.d. 01-07-2023 en is exclusief BTW.

De samenvattende kostenraming is als bijlage opgenomen. In verband met de gewenste vertrouwelijkheid van de kostenraming (vanwege de specifieke marktinformatie die deze bevat en de invloed die deze kan hebben op de komende aanbesteding van het werk), wordt de kostenraming niet in detail openbaar gemaakt. Voor raadsleden is deze in te zien, via een verzoek aan de projectleider.

Gevraagde dekking uit Structuurfonds

Het uitvoeringskrediet komt, verminderd met de NOVEX bijdrage, ten laste van het Structuurfonds. Opgenomen in dit bedrag is het slopen van de bestaande brug (exclusief sloop van de basculekelder), gemeentelijke begeleidingskosten, nadere ontwerp- en detailleringkosten, verwervingskosten en realisatie.

Kostenraming uitvoeringfase	€ 16.400.000
Toegezegde Rijkssubsidie Novex	<u>€ 3.750.000</u>
Beschikbaar te stellen investeringskrediet Structuurfonds	€ 12.650.000

Voor de verdere uitwerking van het voorontwerp tot een aan te besteden referentieontwerp en vervolgens de realisatie van de brug is een uitvoeringskrediet uit het Structuurfonds van € 12.650.000 benodigd. Dit leidt tot een totale besteding van het Structuurfonds voor de Lage Diezebrug van € 12.900.000, inclusief de eerder beschikbaar gestelde en bestede voorbereidingskosten Structuurfonds (€250.000).

Beheerparagraaf

De Hoge Diezebrug is nagenoeg aan het einde van haar levensduur. Alleen met voortvarende realisatie van de Lage Diezebrug kunnen groot-onderhoudskosten, ter hoogte van tenminste ca. € 3,2 miljoen worden vermeden. Deze zijn op 2,5 miljoen bepaald (Nebest-rapportage 2019, met prijspeil 2019), voor het in stand houden van de Hoge Diezebrug voor een periode van maximaal 20 jaar. In geval een verzwaring als gevolg het optreden van vermoeiingsschades noodzakelijk blijkt, kunnen de kosten voor het levensduurverlengend onderhoud oplopen tot ca. € 4,5 miljoen (prijspeil 2019). Tegen prijspeil 2023 betekent dit dat te vermijden onderhoudskosten (het verzwaren van de constructie) ter hoogte van om en nabij de € 6,5 miljoen, welke pas op basis van nadere fysieke inspectie in meer detail te bepalen is. Gezien de leeftijd van de brug zal het inspectieregime voortgezet moeten worden en tussentijds onderhoud nodig zijn. Na 20 jaar zal dan alsnog vervanging van de constructies van de Hoge Diezebrug nodig zijn.

De total-cost of ownership voor het technische onderhoud is voor een periode van 50 jaar geraamd voor drie varianten (prijspeil 2023, afgerond).

Nieuwe brug	Behoud brug met verzwaren constructie	Behoud brug zonder verzwaren constructie
Levensduur >50 jaar (ontwerplevensduur 100 jaar)	Levensduurverlenging ≤20 jaar	Levensduurverlenging ≤20 jaar
Kostenraming uitvoeringfase € 16.400.000	Groot onderhoud ca. € 3.200.000	Groot onderhoud ca. € 3.200.000

Onderhoud moderne materialen 50jr.	Verzwaren constructie ca. € 6.500.000 +inspecties, tussentijds regulier en klein onderhoud en conservering Vervanging brug na 20 jaar € 16.400.000	+inspecties, tussentijds regulier en klein onderhoud en conservering Vervanging brug na 20 jaar € 16.400.000
TCO 50 jaar: € 16.700.000	TCO 50 jaar: € 28.200.000	TCO 50 jaar: € 22.400.000
€ 340.000 per jaar	€ 570.000 per jaar	€ 450.000 per jaar

De huidige Hoge Diezebrug kent momenteel in het beheerareaal vastgestelde beheerkosten. Deze vervallen ten tijde van de uitgebruikneming en hiervoor komt het beheer van de Lage Diezebrug in de plaats. Uitgangspunt is dat de beheerkosten voor de Hoge Diezebrug welke in het beheerareaal zijn opgenomen, na realisatie van de Lage Diezebrug aan deze brug toegewezen worden. Dit vergt dan een aanpassing van de begroting.

Duurzaamheid

Voor de ambitie Waardebehoud van grondstoffen is relevant voor de aanleg van een nieuwe Diezebrug. Uitgangspunt voor realisering is dan ook een duurzaam ontwerp te maken dat voorziet in een minimaal materiaalgebruik. Daarnaast wordt gestreefd naar een circulair/demontabel ontwerp. Uw raad heeft een motie aangenomen dat hergebruik van brugdelen van de bestaande Diezebrug onderdeel dienen te vormen van het sloopplan van de oude brug. Dit wordt als uitgangspunt genomen bij de sloop van de bestaande Diezebrug.

Duurzaamheid en circulariteit van materialen vormen integraal onderdeel van het ontwerp- en realisatieproces van de nieuwe Lage Diezebrug. In de haalbaarheidsstudie zijn tal van duurzaamheidsaspecten als integraal onderdeel van het te ontwerpen kunstwerk belicht: circulariteit van materialen van de bestaande Hoge Diezebrug, materiaalgebruik voor de nieuwe brug, de inzet van hergebruikte materialen (gerecycled beton en gebakken bakstenen) en duurzaamheid van het ontwerp in relatie tot de efficiëntie van materiaalgebruik.

- circulariteit van materialen van de bestaande Hoge Diezebrug; De bestaande brug heeft twee stalen brugdek delen. Deze kunnen worden hergebruikt. Voordat de huidige Diezebrug gesloopt gaat worden dient eerst de Lage Diezebrug gebouwd te zijn om de infrastructuur in stand te houden. Hergebruik van vrijkomende materialen uit de huidige Diezebrug kunnen dus niet worden gebruikt in de nieuwe Diezebrug, maar mogelijk wel op andere plekken binnen het gebied van de Bossche Stadsdelta. Het beton en de stalen wapening die vrijkomen bij de sloop van de huidige Diezebrug kunnen worden gerecycled als grondstoffen.
- materiaalgebruik voor de nieuwe brug; Naar aanleiding van het aangenomen amendement 'Duurzaam en circulair bouwen bij de Bossche Stadsdelta' is het bouwen met duurzame materialen als hout (hout-beton brug) onderzocht. Dit heeft te veel nadelen en is daarmee geen optie. Hiervoor wordt verwezen naar het raadsvoorstel/-besluit Planstudiefase project Lage Diezebrug van 1 februari 2022, reg.nr. [11783689](#).
- de inzet van hergebruikte materialen (gerecycled beton en gebakken bakstenen) in de nieuwe brug; De mogelijkheden van hergebruik metselwerk, hergebruik beton en eventuele schaaldelen worden meegenomen in de verdere uitwerking van het ontwerp van de nieuwe Diezebrug.
- een duurzaam ontwerp en efficiëntie van materiaalgebruik; Het ontwerp kan circulair; modulair en demontabel opgebouwd worden. In de verdere uitwerking van het ontwerp van de nieuwe Diezebrug wordt dit nader beschouwd.

Participatie en communicatie

Samenhang van de communicatie in de drie raadsvoorstellen

In dit raadsvoorstel wordt ingegaan op de algemene projectcommunicatie en de samenhang met de gebiedsontwikkeling Bossche Stadsdelta en Citadelpoort. In Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Lage Diezebrug wordt ingegaan op de specifieke communicatie ten aanzien van het bestemmingsplan Lage Diezebrug. In Raadsvoorstel Verzoekbesluit onteigeningsplan Noordelijke aansluiting Lage Diezebrug wordt ingegaan op de specifieke communicatie ten aanzien van de onteigening Noordelijke aansluiting Lage Diezebrug. Uiteraard vindt de

communicatie in samenhang plaats. Hiertoe is een communicatiemedewerker aangewezen, welke samenwerkt met de omgevingsmanager noordelijke Spoorzone, zodat de coördinatie hiertoe geborgd is. Hieronder wordt ingegaan op de algemene projectcommunicatie en de samenhang met de gebiedsontwikkeling Bossche Stadsdelta en Citadepoort

Participatie Gebiedsontwikkeling Bossche Stadsdelta

De keuze om de bestaande Hoge Diezebrug te vervangen door een lage brug en te verplaatsen naar een locatie circa 50 meter ten westen is al gemaakt bij de vaststelling van het Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta. Voor dit Gebiedsperspectief Bossche Stadsdelta is in 2019 een uitgebreid en innovatief participatietraject doorlopen. Ook is een inspraakprocedure gevoerd voor de vaststelling van het Gebiedsperspectief.

Participatie Lage Diezebrug

In het kader van de Bossche stadsdelta hebben reeds diverse communicatiemomenten met de omgeving plaatsgehad, waaronder inloopavonden. Tijdens de inloopavonden worden omwonenden en belanghebbenden geïnformeerd over de actualiteit van de plannen en halen wij reacties op. Daarnaast heeft het ontwerpbestemmingsplan voor de Lage Diezebrug ter inzage gelegen van 10 oktober 2022 tot en met 21 november 2022. Iedereen kon schriftelijk of mondeling een zienswijze indienen. De zienswijzen hebben geleid tot wijziging van het (ontwerp)bestemmingsplan.

De actieve communicatie naar en met de omgeving zetten we voort. In de aanloop naar de aanbesteding van de brug worden omwonenden meegenomen in de vervolgstappen en wordt uitgebreid met hen gecommuniceerd. Voor plangebied Citadelpoort (waar de Lage Diezebrug deel van uitmaakt) wordt regelmatig een digitale nieuwsbrief gemaakt, een projectpagina op onze website en worden tevens regelmatig inloopavonden georganiseerd. Op 6 december 2023 vindt een inloopavond Citadelpoort plaats, waarna tevens ieder opvolgend kwartaal inloopavonden plaatsvinden. Zodra fysieke werkzaamheden in het gebied uitgevoerd worden, zal voorafgaand een bewonersbrief worden verzonden om mensen te informeren en hiermee aanvullend de gelegenheid worden geboden voor reactie en het stellen van vragen.

Communicatie naar de raad

In de uitvoeringsfase van het structuurfonds wordt de verdere uitwerking en realisatie van de Diezebrug voortvarend opgepakt teneinde de voortgang in dit project te behouden. In dit proces wordt uw raad actief geïnformeerd. Het huidige voorontwerp wordt in de uitvoeringsfase verder, na zorgvuldige verdere afstemming met de Monumenten- en welstandscommissie en het waterschap, uitgewerkt tot een referentieontwerp dat wordt aanbesteed ter realisatie. De Gemeenteraad wordt in de uitvoeringsfase over de voortgang en de stand van zaken ten aanzien van het ontwerp geïnformeerd. Dit zal tussentijds eveneens gebeuren bij relevante ontwikkeling ten aanzien van verwerving (danwel onteigening) en onherroepelijkheid van het bestemmingsplan voor de Lage Diezebrug. Ten tijde van de realisatie zal uw raad met regelmaat worden geïnformeerd over de voortgang.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

drs. B. van der Ploeg

drs. J.M.L.N. Mikkers

Bijlagen

1. Ontwerpuitsgangspunten Lage Diezebrug
2. Lage Diezebrug, Situering en aanzicht
3. Lage Diezebrug, Geotechnische analyse
4. Lage Diezebrug, Berekening dek en pijlers
5. Samenvattende kostenraming
6. Monitoringsinspectie Hoge Diezebrug 2022

Registratienummer	15514028
Bevoegdheid raad	budgettair
Portefeuillehouder	M.J.J. van der Geld
Commissie	28 november 2023
Sector/Afdeling	SO/PROGRAMMAS & PROJECTEN
Inlichtingen	R.Beckers r.beckers@s-hertogenbosch.nl 073-6155211

Besluit van de raad

Registratienummer 15514028

Raadsvergadering 12 december 2023

Onderwerp Realisatie Lage Diezebrug

De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch,
gezien het voorstel van college van 7 november 2023

besluit:

1. Het project Lage Diezebrug over te brengen van de planstudiefase naar de uitvoeringsfase van het Structuurfonds;
2. Het beschikbaar te stellen van een investeringskrediet van € 16.400.000 voor de realisatie van de Lage Diezebrug, te dekken uit het Structuurfonds € 12.650.000 en uit de Novex subsidie € 3.750.000.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch van- 12 december 2023,

De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch,

De Griffier,

De voorzitter,

drs. W.G. Amesz

drs. J.M.L.N. Mikkers